

KLM Vogelvlucht

Registered by Australia Post — Publication No. NBP3783.

Front page:

The spectacular closing scene of "First in the air", see page 12.

Uitgave voor Australië en Nieuw-Zeeland van de Koninklijke Luchtvaart Maatschappij N.V.

This publication is issued four times per year in the months of march/june/september and december for the Dutch community living in Australia and New Zealand.

Redactie:

F. Sterrenburg
Redactieadres: Vogelvlucht,
c/o KLM, G.P.O. Box 4095,
Sydney 2001, N.S.W.

Handwerk- en kookrubriek:
José Groenewoud

Layout:

Rob Hafkamp.

Although the information and prices given in this magazine are believed correct at the time of publication, their accuracy cannot be guaranteed, and they should not be regarded as binding for KLM or its agents.

KLM OFFICES:
AUSTRALIE:
Sydney N.S.W. 2000
5 Elizabeth Street,
Tel.: 233 6255
Melbourne Vic. 3000
80 Collins Street,
Tel.: 654 5111

For reservations and information outside Sydney and Melbourne telephone:

Adelaide: 008-331111
Brisbane: 008-221102
Canberra: 008-122002
Darwin: 008-331111
Hobart: 008-331111
Perth: 008-331111

PAPUA NEW GUINEA:

Air Niugini,
Port Moresby,
A.N.G. House,
Hunter Street,
Papua New Guinea

NEW ZEALAND:

Auckland
P.O. Box 3538
Wellington
c/- Air New Zealand, Private
Bag, Te Aro, and the offices of
Air New Zealand.

MAJOR EVENTS IN 1986

Coming to visit Holland in 1986? Then have a look at the following selection of some major events scheduled in the course of the year. They are all featured on the programme of the Dutch Tourist Bureau (Nederlands Bureau voor Tourisme) and in most cases KLM can also supply additional information.

KEUKENHOF:

open this year from March 28 to May 25.
One of the main spring attractions and Lisse is the place to go for this famous flower show.

CHEESEMARKET, ALKMAAR:

From 10 to 12 each Friday in the period April 18 - September 12 the cheesemarket is a lively spectacle.

FLOWER PARADE:

April 26. Itinerary: from Haarlem to Bennebroek, Hillegom and Lisse to Noordwijk. Do not forget to bring your camera!

FOKKER KITE FESTIVAL:

internationally famous show for kite freaks, June 20 through 22 near the Scheveningen Pier.

DUTCH TT, ASSEN:

the 55th! Racing on June 28, training especially worthwhile on the 26th. Dutch sidecar riders are World Champions!

ORGAN FESTIVAL HAARLEM:

July 1-30. Internationally famous organ competition with numerous concerts in various churches of Haarlem.

NORTH SEA JAZZ FESTIVAL:

one of the leading jazz events, Congresgebouw The Hague, July 11-13. A must for jazz fans.

SKÛTSJESILEN:

between July 12 and 25 antique sailing ships compete on the Frisian lakes.

THE "VIERDAAGSE":

hikers from all over the world congregate in Nijmegen from July 15 through 18. Distances: 30, 40 and 50 kms per day.

FIREWORKS:

twice each night an international fireworks show takes place on the Scheveningen beach between August 13 and 16.

GRAND PRIX ZANDVOORT:

racing car fans descend on Zandvoort for the race on August 31 or the training from the 29th.

PORT OF ROTTERDAM:

Rotterdam and Europoort welcome visitors on September 27. This is an ideal opportunity for getting acquainted with the biggest port in the world!

Wilt u uw eventuele adresverandering op deze coupon vermelden? Boven s.v.p. het oude, daaronder het nieuwe adres, en graag het nummer, dat boven uw naam op de adresstrook staat (Referentie nummer), vermelden. Als u dit blad liever niet beschadigt, kunt u een briefje zenden. Wilt u dan wel het adresbandje meesturen?

REFERENTIE NO./REFERENCE NR.: A
OUD ADRES/OLD ADDRESS

Naam/Name
Straat/Street.
Plaats/Suburb.
Postcode

JUISTE NAAM en NIEUW ADRES/
CORRECT NAME and NEW ADDRESS

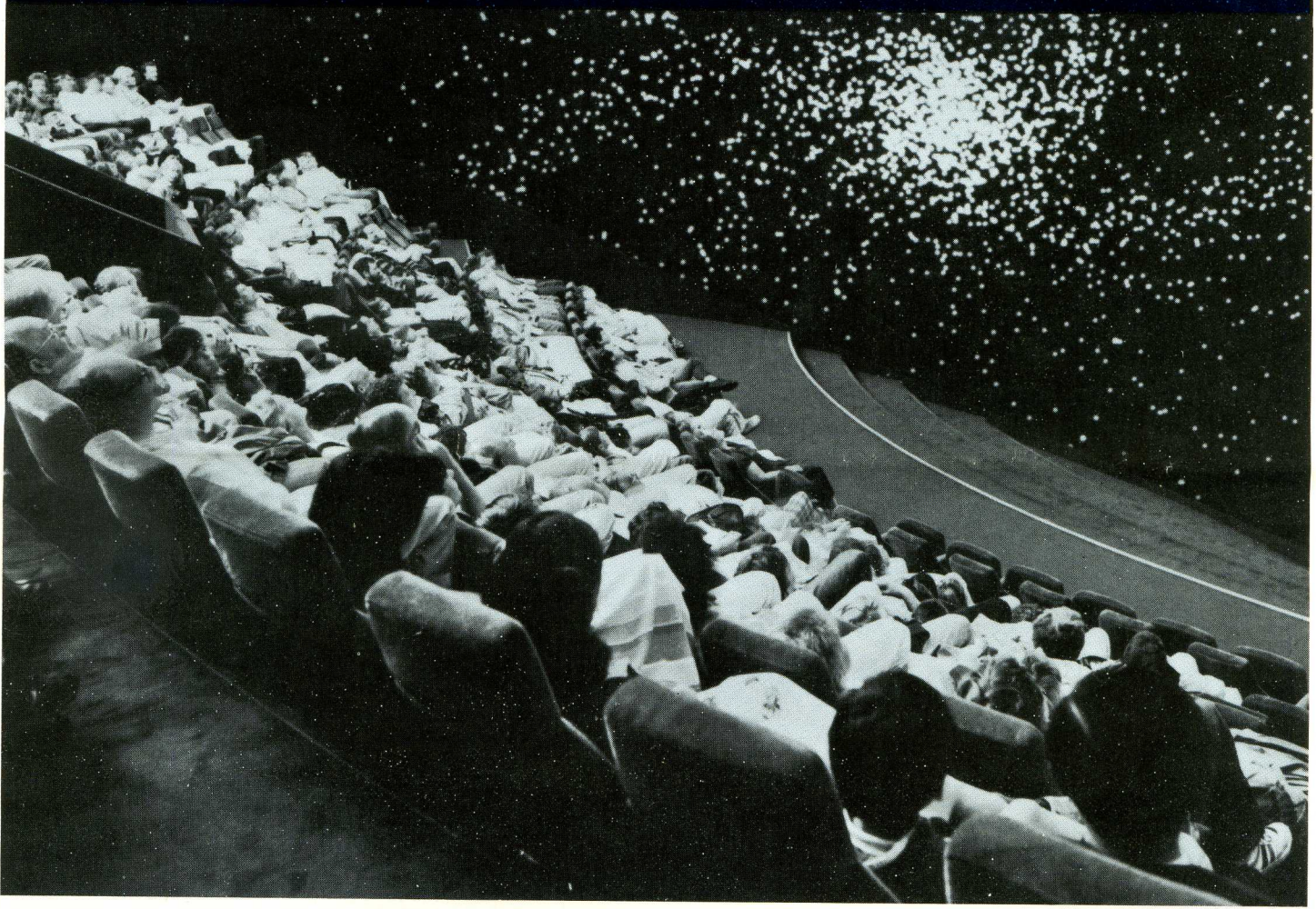
Naam/Name
Straat/Street.
Plaats/Suburb.
Postcode

Misschien heeft u een vriend of kennis die ook graag regelmatig VOGELVLUCHT zou willen ontvangen? Stuur volledig adres aan:

COUPON ADRESSEREN:
VOOR AUSTRALIA:
KLM Royal Dutch Airlines
G.P.O. Box 4095
SYDNEY, N.S.W. 2001

VOOR NEW ZEALAND:
KLM Royal Dutch Airlines
P.O. Box 3538
AUCKLAND

THE HAGUE's OMNIVERSUM: SPACE AGE CINEMA.

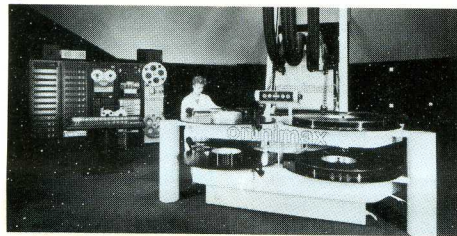

When the Omniversum opened its doors on December 7th, 1984, The Hague could boast a unique attraction on the European continent: a combination of superwide screen cinema and computer-created projection of the universe.

Within a year, it had become a top-ranking destination for visitors to the city. For adults and children alike, the Omniversum offers a tantalizing combination of the sensational and the educational that's difficult to beat. An attendance of about half a million spectators in its first year of operation speaks for itself!

Fifty years ago . . .

The Omniversum had a precursor that in its time, fifty years ago, must have been quite as "hi-tech" - the Zeiss planetarium. A complex mechanism of cogs, wheels and lenses that projected an image of the night sky with its slowly revolving constellations and wandering planets for two generations of nature lovers and would-be star gazers. From 1934 to 1974, to be precise, when the

SOPHISTICATED EQUIPMENT FOR
SENSATIONAL EFFECTS.

planetarium was destroyed by a fire. And yet the Zeiss instrument is still with us - fortunately so, because only two are still in existence (the other one is in Munich). The battered wreck was salvaged and lovingly restored to mint condition by specialists from the Museon - an institution to which we'll come back further on.

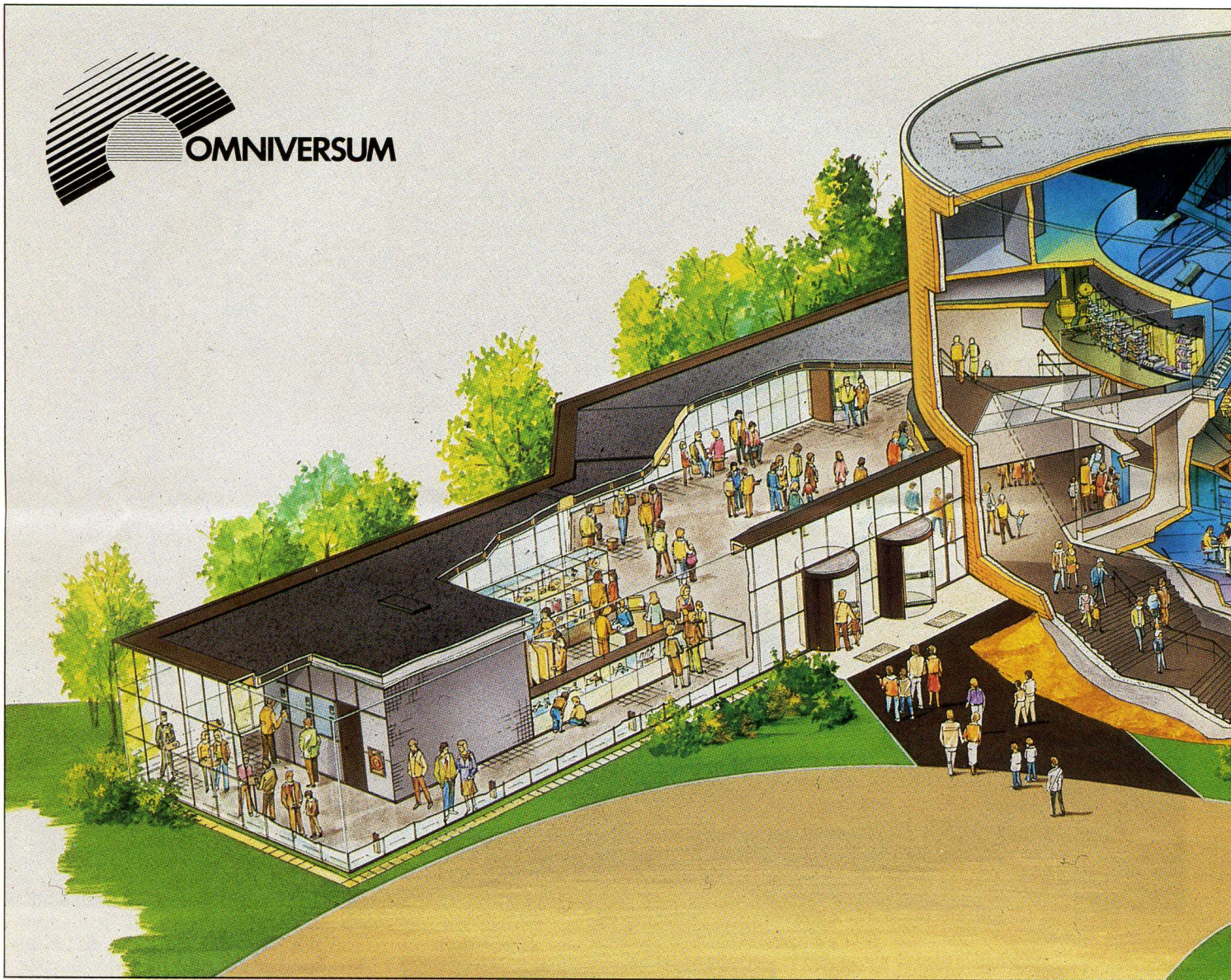
Now it's on permanent display in the modern version of a planetarium, the Omniversum, and what must have been an exotic shape in the Thirties now looks quite familiar: the Zeiss instrument seems to come straight out of Star Wars!

The modern version

Nowadays, there's a much better way to simulate the universe. Pictures can be created by a computer by plotting points of light on a screen. Moreover, the luminous dots can be made to move in highly complex patterns. That art of computer programming is called CAD (computer-aided design) and the Omniversum has a very special form of CAD equipment, called Digistar. A large and very fast computer loaded with a programme (this might be "A trip to the Southern Cross", for instance) computes what the images should look like, another computer controls the image manipulations, a TV tube of blinding intensity displays the pictures created and these are projected on a screen.

But what a screen it is: a perfect hemisphere of over 23 metres in diameter so that the 300 spectators have the feeling they're right inside the picture.

Sixty million tiny holes in the screen admit the sound from a six-channel

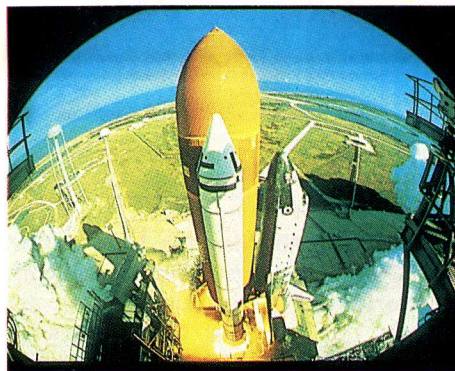

superstereo battery with 40 speaker boxes and 4 additional "subwoofers" for sounds you cannot hear, but only feel . . .

The cinema

This screen is also used for the cinema, and the movie projector is something special again. The film is 70 mm wide and each minute the projector gobbles up 100 metres of it. The film reels are as large as cartwheels and weigh 100 kg. Projecting the image calls for a sea of light supplied by a 15 kW xenon lamp and the enormous heat generated requires cooling by a stream of water.

The Digistar and Omnimax projector are such spectacular pieces of hardware that they are on permanent display themselves: before you enter the cinema, you can look inside the projector room at white-coated technicians doing their job. Finally, there are 30 slide projectors and projectors for special effects.

THIS IS THE IMAGE ON THE 70 MM FILM.

Now let's enter the dome, as we did for the press presentation of "The dream is alive", a film about the Space Shuttle.

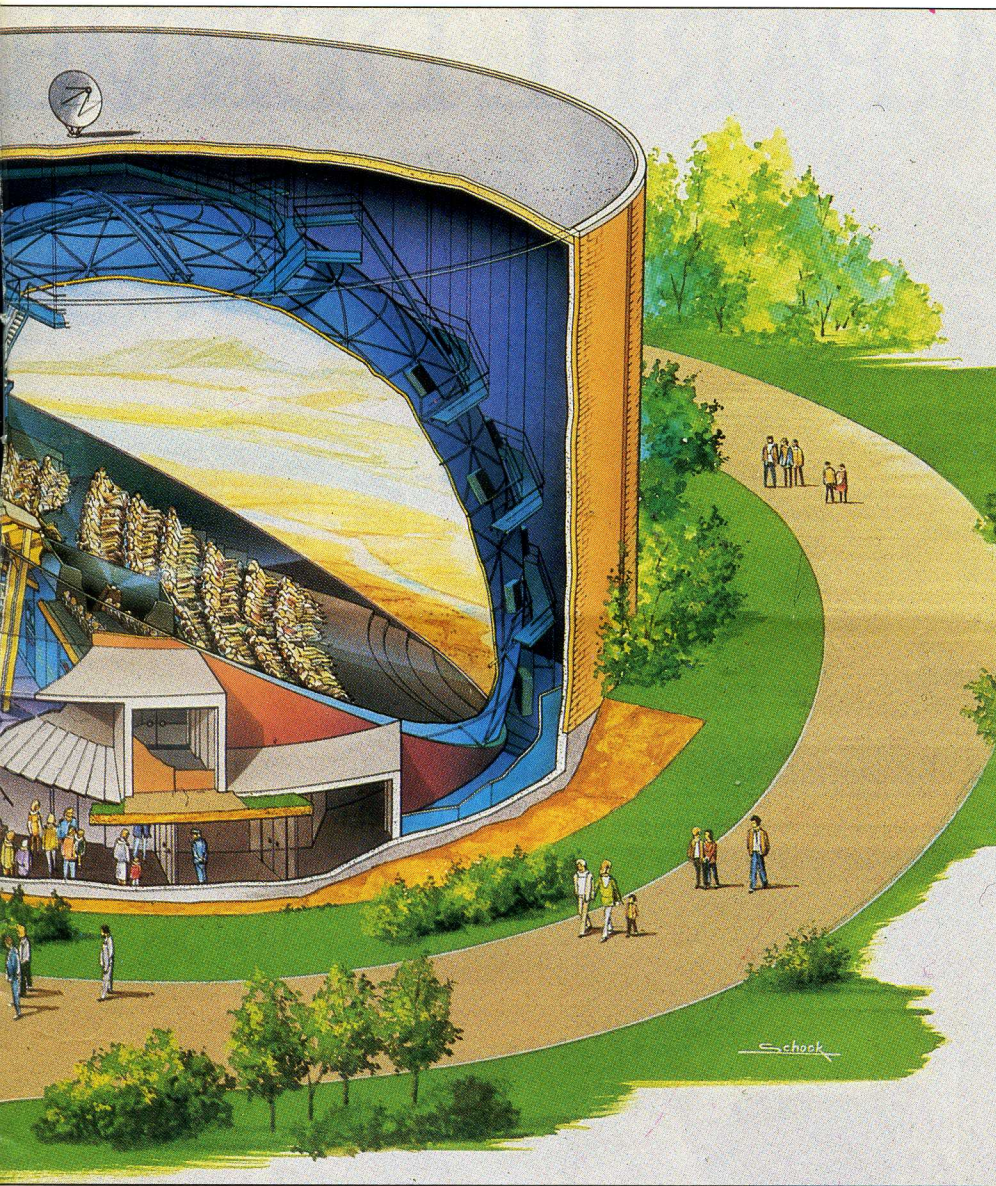
The show

The seats are positioned in such a way that you get the impression you're on

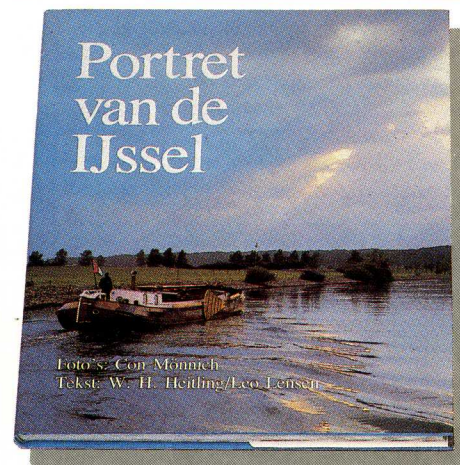
your own. As the lights dim, you'd better grip the arm rests and if you get dizzy easily you might have some reservations about the Omnisphere experience. Especially during the planetarium show - which in view of the impending appearance of comet Halley took us along the orbit of this most famous of comets - you have the sensation of being suspended in the void. Hardened journalists from all over Europe were seen to hang on to their seats, tightlipped and white-knuckled. And then came the new film about the Space Shuttle. For the first time, one really had the feeling of being there, of being enveloped in the roiling clouds of smoke during the launch, or gazing down at the beautiful planet Earth from a space orbit.

Educational entertainment

The Omnisphere can be regarded as the second step in the development of a new

PORTRET VAN DE IJSSEL

"Nergens op de wereld wordt op een zo kleine oppervlakte zo'n rijkdom aan waterlandschap-
pen gevonden als in ons land." "... de mooiste
rivier van Nederland, de Gelderse IJssel."

Nog voordat W.H. Heitling en Leo Lensen
op weg gaan om de eigenaardigheden van onze
enige eigen grote rivier te beschrijven, gooien ze
ons deze krachtige uitspraken al voor de voeten.
Vanaf het begin aan de IJsselkop tot en met het
einde in het Ketelmeer bij het Kamper Eiland
worden schoonheid en geschiedenis van dit in-
teressante vaarwater, tevens nationale water-
kraan, en zijn directe omgeving in dezelfde kla-
re taal overtuigend opgetekend.

Maar fotograaf Con Mönnich met rond 100
heerlijke foto's, meestal paginagroot, in kleur en
in zwart/wit, werkt minstens even overtuigend:
je ruikt het water, je hoort het tegen de oever
klotsen... Misschien een goede remedie wan-
neer een lange, hete zomer u wat al te lang en te
heet wordt? Via de Dutch-Indonesian Book-
shop, 72 Maroondah Highway, Croydon-3136,
Australia, kan Uitg. Terra te Zutphen u voor
f 48,- die remedie verschaffen (168 pag., for-
maat 23 x 28 cm).

focus of educational entertainment in
The Hague. As you read this, the third
step will have been taken in the form of
the Museon or Museum voor het Onder-
wijs (Educational museum). Both new
buildings are immediately adjacent to
the Gemeentemuseum and are built in a
style that is in perfect harmony with the
latter.

I can remember being spellbound as a
kid by the displays in the old Museon
and the new one is of course even better.
It gives a panoramic view of the world
we live in and the way we live in it: the
birth and evolution of our planet, its liv-
ing beings including ourselves and our
cultural, scientific and technological
development.

A triad of art, science and technology,
the Gemeentemuseum, Museon and
Omniversum offer a form of stimulating
and inspiring entertainment not to be
missed!

MAKKUMER HANDWERKPAKKETTEN

Houdt u ervan een flinke kruissteekklus onder
handen te hebben die bovendien een unieke, echt
vaderlandse wandversiering oplevert, bestel dan
bij Anna Handwerk-Postorders, Drieboomlaan
135, 1724 BH Hoorn één van de nieuwe Makkum-
mer pakketten.

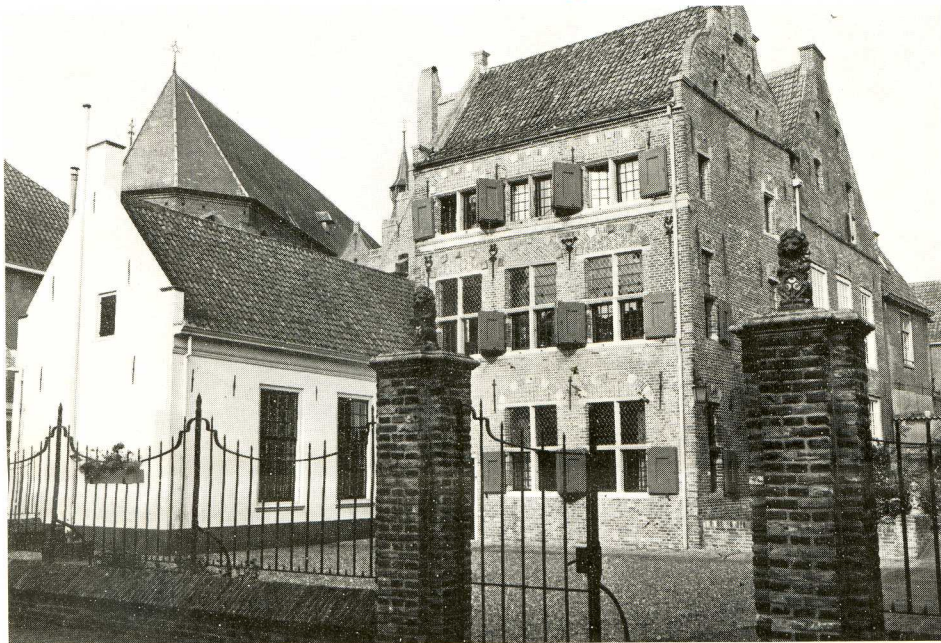
De molen, artikel 13054, meet 33 x 43 cm en

kost f 62,50, het kleine tegeltableau, art. 13081,
13 x 26 cm, kost f 39,75, het grote tableau, art.
13082, 24 x 39 cm, kost f 79,-. De pakketten bevat-
ten katoenen stof van 11 draden per cm, DMC
spleijgaren, naalden en een vergroot telpatroon.

U bestelt door een cheque te sturen, verhoogd
met f 5,- voor bijdrage in de verzendkosten.

HATTEM, PAREL DER VE

HET DAENDELSHUIS: PERFECTE RESTAURATIE.

DOORKIJKJE OP DE KERKSTEEG.

Het vriendelijke vestingstadje, dat al in 1299 zijn stadsrechten kreeg, kun je vandaag de dag rustig binnengaan. Was het vroeger in die streek tussen Veluwe en IJssel zo roerig dat er onder de hele stad vluchtgangen liepen en Dikke Tinne met zijn doorsnede van 22 meter als "dikste" toren in ons land gebouwd een gevoel van veiligheid moest geven, wanneer u nu door de Dijkpoort of bij de oude stellingmolen Hattens grondgebied betreedt, zult u een sfeer van intieme gezelligheid ervaren.

Koffie op het Kerkplein

Onze eerste indrukken: wat is het klein, wat is er veel te zien en wat is het heerlijk rustig. Zelfs midden in de vacantietyd bestaat het verkeer grotendeels uit fietsers en wandelaars, de meesten spiekend in de rondwandeling van de VVV die langs 32 "highlights" van Hattem leidt.

Zoals de Franse School achter de kerk, waar de thema's het veld hebben geruimd voor eten en drinken. Zittend onder de bomen van het Kerkplein met zijn oude keien lijkt je de koffie met stokbrood extra te waarderen. En uit de grote kruidentuin naast de school komen tot onze verbazing vrouwen met scharen en plukjes groen in de hand: behalve kijken en ruiken blijkt je er ook te mogen knippen!

Het Warme Land

Een andere heerlijke geur, die van houtvuur en vers brood, lokt ons in de richting van het "Warme Land" - een stukje Kerkhofstraat dat door de Hattemers zo

BAKKER BARENDSEN IN ACTIE.

werd genoemd omdat je er bij felle Oostenwind ineens in de luwte kwam.

Er heerst een opgewonden sfeer: een groep kinderen heeft net tegen het décor van het middeleeuwse Daendelshuis (waar in 1762 Herman Willem Daendels, gouverneur-generaal van Nederlands Indië werd geboren) buiten brood gebakken. Vóór de toezicht houdende meester-bakkers in hun (ook al middeleeuwse) stadsboerderij verdwijnen, kun-

nen we hen nog net aan hun sloofje trekken om tekst en uitleg te vragen.

Creatief bakcentrum

"Een uit de hand gelopen hobby", zo omschrijven bakker Willem en zoon Jan-Erik wat er zich in en rond het "Pand van het Warme Land" afspeelt. Vanwege de historische inrichting en het tentoongestelde zou je het een bakkerij-museum kunnen noemen, maar de fami-

lie Barendsen woont er ook en er vinden allerlei activiteiten plaats: historische maaltijden, koekvergulden, palmpaas-decoraties maken. In de eeuwenoude keuken is net koffie gedronken, een dampend vlechtbrood moet nog even uit de oven en vrijwilligers in passende kledij lopen in en uit. Alleen in het piepkleine winkeltje is het rustig en kunnen we op het roddelbankje voor de toonbank (met centengleufje) onze nostalgische gevoelens de vrije teugel geven.

Jan-Erik leidt ons door de overige ruimten zoals de deel, de maalderij, de bakkerij (de oven wordt nog met takkenbossen gestookt), de zolder met allerlei gereedschap en de kelder met een oude vluchtgang die nu als bar dient! Aangestoken door het historische broodgebeuren gaan we ook in de Dijkpoort kijken, waar een enthousiaste vrijwilliger/scholiër ons vakkundig wegwijs maakt in vlechtgebak, wikkkelkindjes, koekvrijers, visbroodjes, krentekaters en apostelbrokken: beeldig deeg met boeiende anecdotes.

Streekmuseum

Over de Markt met de mooie pomp en het decoratieve stadhuis gaan we richting Achterstraat. Aan verschillende panden is nog duidelijk te zien dat het vroeger boerderijen waren. Het moet een vreemd gezicht zijn geweest als de koeien door de smalle stedse straatjes werden gedreven!

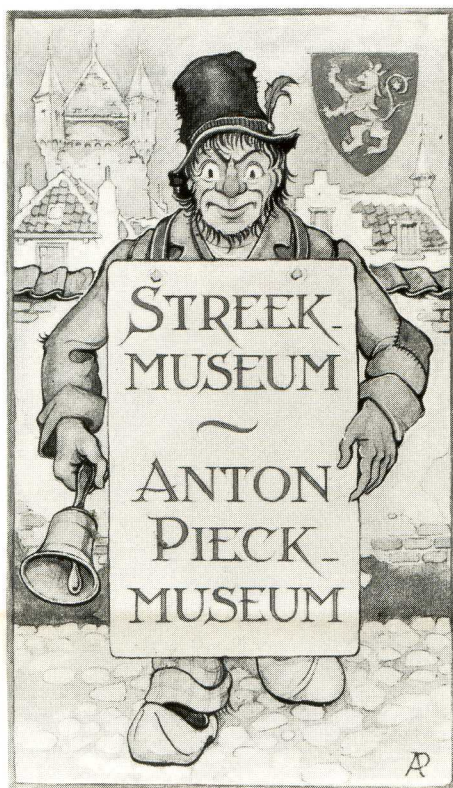
In het deftig-gezellige koopmanshuis op Nr. 48 dat uit 1623 dateert is het Streekmuseum ondergebracht met stijl-kamers, een schilderijenzaal, een kleine klederdrachtzolder met ingetogen streekkleding en uitbundige mutsen in de mutsenmakerij, een afdeling oude ambachten, munten, geologische en archeologische voorwerpen.

Voermanhuis

Sinds een paar jaar maakt dit Streekmuseum deel uit van een museumcomplex. In het aangrenzende pand hangt het werk van vader en zoon Voerman. Jan Sr. (1857-1941) werkte in de stijl van de Haagse School en liet onder meer een serie IJsselgezichten na die zijn liefde voor het Hollandse landschap duidelijk laat zien. En als u weet dat Jan Sr. getrouwd was met Anna Verkade, dochter van de bekende koekfabrikant, zult u begrijpen waarom het werk van Jan Jr. (1890-1976) u zo bekend voorkomt: de albums! Een aantal originele aquarellen werd door de Zaanдамse firma in bruikleen afgestaan aan het Voermanhuis.

Buurman Pieck

Toen Jan Jr. in Overveen woonde raakte

hij bevriend met collega-kunstenaar Anton Pieck. Volkomen toevallig zijn ze via hun werk nu weer burens geworden want via een beeldschoon binnenplaatsje kom je in het Anton Pieckmuseum, het derde onderdeel van het gezellige

“museumcomplex”. Temidden van de typische Pieck-tafereeltjes en de meeste van de rond 300 door hem geïllustreerde boeken waren het vooral de modelstudies en landschappen die ons verrasten. Op video luisterden we naar de nu 90-jarige charmante man die in echt mooi Nederlands vertelt over zijn liefde voor de eenvoudige dingen om ons heen.

Het museum verkoopt ook Piecks boeken, prenten en posters, uitstekende souvenirs natuurlijk.

En er is geen betere afsluiting denkbaar van een bezoek aan Hattem dan een avondlijke kerkgang. Buitenom langs de uit 1400 daterende stadsmuur lopen we terug naar de Markt met de gotische Grote Kerk uit circa 1500. Daarin vindt u onder meer een van de oudste (1570) en mooiste orgels in ons land. Een pronkstukje van klank en uiterlijk, waarop ook concerten worden gegeven. Een zomeravond met heldere klanken over een verdroomd stadje - dat zijn de mooiste momenten van een bezoek aan Holland!

Openingstijden

Museumcomplex: juni t/m augustus van maandag t/m zaterdag en september t/m mei van dinsdag t/m zaterdag, steeds van 10 tot 16 uur. Museum “De Poortwachter” en “Het Pand van het Warme Land”: mei t/m september woensdag en donderdag van 10 tot 12 en van 14 tot 17 uur, zaterdag van 9.30 tot 16 uur, oktober t/m april zaterdags van 9.30 tot 16 uur, januari en februari gesloten.

ENKHUIZEN: HIGHEST AWARD.

Enkhuizen's Open Air Zuiderzee Museum may be young, but it is rapidly creating a reputation for itself that is second to none. An active management policy has seen to it that the museum has become a first-rate tourist attraction within a short time. In 1985, the museum started a series of activities "in style": demonstrations of traditional crafts such as repair and maintenance of nets and sails, drying and smoking of fish - including eel of course - and painting (not the art, but the house- and decoration variety). Frequent performances by barrel organs and brassbands, classical music and sailor's ballads, street acting and Punch-and-Judy shows have brought a lively atmosphere to the streets of this miniature village and the good ship TX 11 (from the island of Texel, of course) offered trips on the Zuyderzee. The programme for 1986, although not definitive yet, looks just as promising or even better. In addition to the above, there will be special exhibitions of Marker embroidery, painting in and around Volendam,

dam, demonstrations of old-time children's games and an exhibition covering the work of the painter Martin Monnikendam, who recorded the scenery around the Zuiderzee over a hundred years ago. And in August, the famous Enkhuizen-Stavoren ferry will celebrate its centennial - satisfaction guaranteed!

The efforts of the Zuiderzeemuseum people have not gone unrecognized, on the contrary. In 1985 the museum received the highest annual museum award in Europe: it became the "European Museum of the Year", beating 11 other candidates from various European countries. Put it on the agenda of your next visit to Holland!

De jeugdherinneringen van Jantje

Een statig huis gelegen aan het Amsterdamse Vondelpark. Kamers met bloemen, met poppenhuizen compleet met de mooiste verzameling poppenmeubeltjes die je bedenken kunt, met minuscule portretlijstjes van een jaar of tachtig oud. En met schilderijen - sommige van 4x4 cm, de grootste van een centimeter of veertig. Meisjes in jurkjes van voor de oorlog, weelderige bloemenweitjes, bomen en soms een kerkje aan de horizon. Een wereld die "van vroeger" moet zijn, en dat klopt, want mevrouw Elderenbos schildert onder haar meisjesnaam Jantje Schut persoonlijke herinneringen aan haar jeugd. Een jeugd die niet gemakkelijk was en die velen van u sterk zal aanspreken.

De oude tijd

De "goeie ouwe tijd" was dat natuurlijk niet in alle opzichten. In de jaren vlak voor de oorlog, toen Jantje Schut geboren werd, waren er nog werkelijk straatarme gezinnen, ook in haar geboorteland Friesland. Gezinnen waar men in afdragertjes gekleed liep, één paar klompen bezat plus nog een paar oude schoenen van het kerkbestuur.

Heel bekend werd een schilderij van Jantje dat "Het houten koetje" heet, omdat een reproductie ervan door het Ne-

derlands Zuivelbureau werd verspreid. Twee kindertjes in een Nederlands weidelandschap, met op de voorgrond een houten speelgoedkoetje.

"Met dat houten koetje hebben mijn kinderen gespeeld. Zelf had ik zoiets vroeger niet, je maakte je eigen speeltjes en ik had een lappenpopje dat nichtjes voor me hadden gemaakt van afval. Juist omdat ik zelf nooit wat had, verzamel ik nu alles wat klein is."

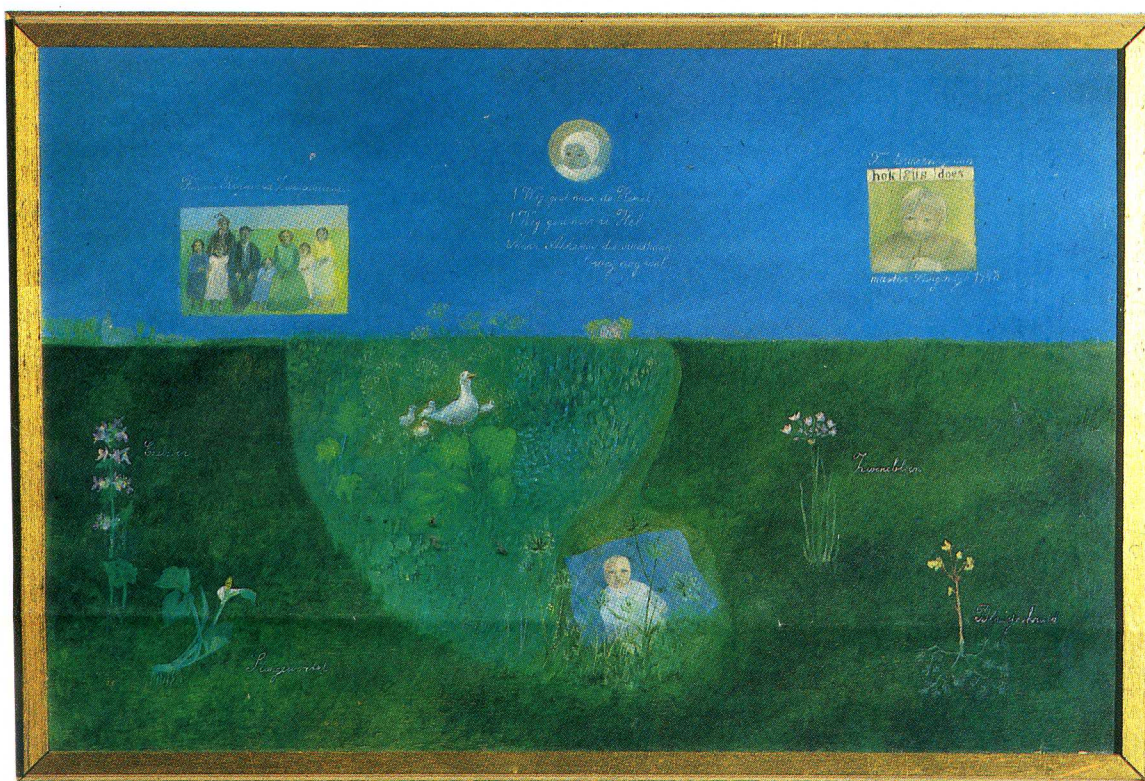
Broze herinneringen

Jantje Schut praat eigenlijk helemaal niet graag over haar werk. "Ik vind het fijn als mensen er naar kijken en het ze aanspreekt, maar ik voel niets voor ingewikkelde verhalen. Het zijn gewoon mijn eigen jeugdherinneringen die soms ineens bij me opkomen, zoals je ook heel sterk getroffen kunt worden als je een bepaalde geur ruikt."

Tot die wereld van herinneringen van Jantje behoort ook de oorlog, toen het gezin uiteenviel (vader was op zee, moeder werd ziek). En de periode kort daarna, toen ze zoals veel kinderen naar Scandinavië werd uitgestuurd. Dat betekende een enorme verandering: van bittere armoede naar de ongekende weelde van een eigen kamer, schoenen met gespen, en poppenhuizen. De liefde voor poppenhuizen is gebleven en zelfs overgegaan op haar eigen twee dochters - inmiddels aardig op weg naar volwassenheid. In de poppenhuizen van de dochters hangen schilderijtjes - gesignd Jantje Schut!

Kleine productie

Jantje werkt heel precies, op klein formaat (veel echte miniatuurtjes iets groter dan een lucifersdoosje) en beslist niet snel. "Ik heb de neiging telkens weer te

Schut.

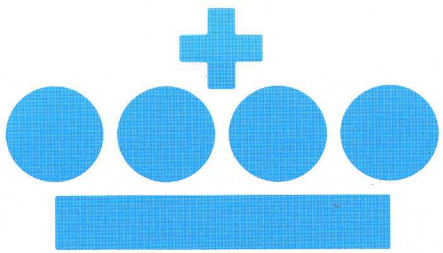
corrigeren en dingen uit te wissen, al heb ik wel van mijn man (de beeldhouwer Rob Elderenbos) geleerd dat je beter iets een tijd kunt wegleggen om er later op terug te komen. Overigens is in de laatste tijd het formaat iets groter geworden, weet je waarom? Omdat ik ongemerkt aan een leesbril toe was!"

Jantje werkt het liefst gewoon gedisciplineerd van 's morgens negen tot soms laat in de avond - hooguit twee "grote" schilderijen (40 cm of zo) en enige miniatures per jaar. De moeilijkheid is dat ze haar eigen werk eigenlijk helemaal niet kwijt wil. Maar haar kleine productie verdwijnt toch als sneeuw

voor de zon naar de liefhebbers, ook over de grens. "Een jaar of dertien geleden dacht ik ineens: straks heb ik zelf niets meer. Toen ben ik begonnen een eigen collectie aan te leggen, voor mijn kinderen." Nooit op doek, maar op hout - bij voorkeur op oude plankjes of zelfs een theeblad.

Dat is de sfeer van Jantje Schuts werk: "er is ook een dreiging in mijn schilderijen. De dreiging van het alleen komen te staan. Al die dingen, die herinneringen, dreig je te verliezen. Ik wil ze proberen vast te houden door ze te schilderen." En wat zo ontroerend is: hoewel het Jantjes persoonlijke herinneringen zijn, blijken ze door zoveel mensen te worden gedeeld...

COCKTAILS

WHAT'S IN A NAME? KLM'S FLEET UPDATE

As we saw in the previous issue, KLM has decided to update its fleet for the short to medium-haul market and buy new aircraft to take over from its 19 DC-9's. Ten of the aircraft will be Fokker 100's and now KLM has announced its 1 billion guilders order for 10 737-300's. The aircraft are to be delivered between September '86 and March '87 and they will seat 124 passengers (Tourist and Business Class).

Just as for the Fokker 100, two important criteria in the selection were fuel economy and silent operation. Fuel consumption of the new aircraft is almost 25% lower per passenger than for the DC-9 and its noise figure is an appreciable improvement over older aircraft, both inside and outside.

In addition, the names of the new aircraft have now been chosen and the selection shows that KLM is emphasizing its Dutch identity. All aircraft flying on KLM's European routes are named after famous Dutchmen: the Airbus A 310 after painters, the Fokker 100 after scientists and the Boeing 737-300 after explorers and sailors. Most Dutchmen will be familiar with these names, but may not be too sure of what these famous people actually did. So the next list might be a good subject for a small quiz in the family!

BOEING 737-300 (EXPLORERS/SAILORS)

PH-BDA
WILLEM BARENTSZ
(1550-1597).

Explored the North route to Asia and was forced to spend the winter on the island of Nova Zembla.

PH-BDB
OLIVIER VAN NOORT
(1558-1627).

First Dutchman to circumnavigate the earth. Started with 4 ships, only 1 returned three years later (1601).

PH-BDC
CORNELIS DE HOUTMAN
(1565-1599).

Headed the first Dutch expedition to the Indies (1595-1597).

PH-BDD
ANTHONY VAN DIEMEN
(1593-1645).

Organised expeditions to the seas around Japan and Tasman's travels.

PH-BDE
ABEL J. TASMAN
(1603-1659).

Discovered Australia, Tasmania and New Zealand.

PH-BDG
MICHEL A. DE RUYTER
(1607-1676).

Dutch admiral and tactician of renown.

PH-BDH
PETRUS PLANCIUS
(1552-1622).

Cartographer of great importance, e.g. for the nautical maps to the East.

PH-BDI
MAARTEN H. TROMP
(1598-1653).

Generally regarded as one of the greatest admirals. Loved by his men ("Bestevaer").

PH-BDK
JAN H. VAN LINSCHOTEN
(1563-1611).

Travelled with the Portuguese to the Indies and his reports stimulated Dutch explorations.

PH-BDL
PIET HEYN
(1577-1629).

Dutch admiral especially known for his exploits in the Caribbean, where he caught a Spanish fleet with some 12 million guilders worth of silver.

FOKKER 100 (SCIENTISTS)

PH-KLC
GERARD MERCATOR
(1512-1594).

Mathematician and cartographer. Invented a method of projection still named after him.

PH-KLD
JAN A. LEEGHWATER

(1575-1650).

Expert in hydraulic engineering: large reclamations in Noord Holland.

PH-KLE
GERARD J. VOSSIUS

(1577-1649).

A man of classical education: history, jurisprudence and literature.

PH-KLG
JOHANNES BLAEU

(1596-1673).

Printer, publisher and cartographer. His Atlas Major in 11 volumes may be regarded as the start of modern map making.

PH-KLH
CHRISTIAAN HUYGENS

(1629-1695).

Mathematician and physicist. Invented the pendulum clock, made important contributions to optics and discovered the rings of the planet Saturn.

PH-KLI
ANTONIE VAN LEEUWENHOEK

(1632-1723).

Amateur scientist who constructed his own microscopes and discovered micro-organisms. "Father of microbiology".

PH-KLK
CHR.H.D. BUYS BALLOT

(1817-1890).

Physicist and meteorologist, founder of the KNMI (Dutch Meteorological Service).

PH-KLL
HENDRIK ANTOON LORENTZ

(1853-1923).

PH-KLN
PIETER ZEEMAN

(1865-1943).

These two famous physicists shared the Nobel prize for their work in electromagnetism in 1902.

PH-KLO
JAN H. OORT

(born 1900).

Professor Oort is one of the world's leading astronomers and a pioneer in radio-astronomy.

**CONSTANTLY
EXPANDING
NETWORK**

VANCOUVER

CALGARY

MALTA

Growth is a sign of health, and KLM's worldwide network continues to expand in a healthy fashion indeed. The most recent addition at the moment of writing is a weekly flight from Amsterdam to Malta and back. KLM's "score" rose to 125 destinations in 78 countries with the addition of this island in the Mediterranean, famous for its reputation of stubborn resistance in World War II. But there's much more to Malta than this piece of recent history, as many people are going to discover for themselves

from now on. The inclusion of the island in the KLM network means it's going to benefit from worldwide promotion! As aviation policy in Europe is becoming more liberal, a denser network can develop within the continent. And the consumer can profit in the way of highly attractive fares! As an aside: did you know that there are more Maltese living in Australia than on Malta itself? This summer, KLM is for the first time getting a solid footing in the Canadian West, when services to Van-

couver and Calgary will be commenced. Once a week there will be a flight Amsterdam-Vancouver-Calgary-Amsterdam, the other weekly flight will be Amsterdam-Calgary-Vancouver-Amsterdam. When "Vancouver" is mentioned, people on the North American continent automatically think of the world fair to be held there in '86. Primarily, Vancouver is going to be the "family visit market" - and not just for the Dutch. Scandinavians, Germans and British passengers are also going to be attracted by the excellent facilities through Schiphol. Calgary is a different sort of market altogether: it may be regarded as the energy capital of the country, like Houston in the USA and the business market is the prime candidate. However, the Rockies are only some 100 kms away and that's where the Olympic Winter Games of 1988 will be taking place - so leisure travel is not to be ruled out!

Other additions to KLM's services are in the planning stage and we'll keep you informed.

KLM's NEW FILM: "FIRST IN THE AIR"

In the past year or so, quite a few things have been happening within KLM. First came "Product 84", the introduction of improvements in KLM's product and services in the air. Next came a worldwide quality drive called "KICK", aiming at a critical examination of all aspects of KLM's daily activities - by the people themselves! Because KLM has set itself a specific goal: to rank among the world's top three airlines.

Aviation is not only a service in the public interest, it has always caught the public's interest as well. And there's no better way to satisfy that curiosity than by showing a film illustrating the many aspects of KLM's work. For almost a year, that task was in the capable hands

of Henk van Mierlo and his crew, and recently people were shown the finished result: KLM's new film "First in the Air".

The film, almost half an hour in duration, covers the company, the people working there and their common aim of living up to the title of the film, so to say. It's an up-to-date portrait of the KLM'ers and through them of their company, and aviation in general.

First in the Air is not only intended for KLM's business contacts such as travel agents or international companies, but also for the public as a whole. Schools are a typical candidate and have shown a lively interest, but for Vogelvlucht readers the Dutch clubs would be an ideal venue for this film, which ends with a quite spectacular scene in which a cast of 2000 KLM'ers comes forward and passes by the camera!

STOP PRESS

KLM Royal Dutch Airlines has received the prestigious award of "Airline of the Year" from the authoritative magazine Air Transport World.

A more detailed report will be published in the next issue of Vogelvlucht.

EEN WEST ABRAHAM

Het zal je maar gebeuren: de avond voor je vijftigste verjaardag ga je tijdig onder de wol en dan staan klokslag 12 opeens al je burensamenzweerderig op de stoep. Het minste dat je kunt doen is een CB-tje (citroen-brandewijn) schenken en gezellig mee "aanzitten". Word je de volgende morgen wazig wakker, dan ontwaar je het gevolg van het nachtelijke bezoek: een manshoge pop waarin je je eigen kenmerken uitvergroot ziet weergegeven. Rooie Dirk vindt een roodharige boer op zijn erf, Klaus de timmerman ontdekt zijn evenbeeld met gereedschap en al in de dakgoot en de schapen-voerende boerin ontmoet zichzelf compleet met emmertjes bij de voordeur.

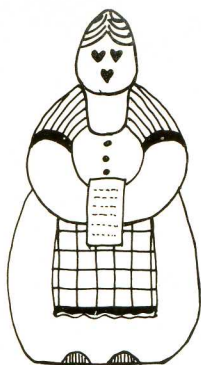
Nu jij zit 5 x 10

Maar behalve te kijk gezet, wordt de vijftigjarige ook braaf verwend. Met misschien niet helemaal juiste verwijzing naar een Bijbeltekst ontvang je als man Abrahams in alle soorten en maten. Heeft de vrouw de vijf kruisjes bereikt,

FRIESE TRADITIE: EN SARA

ABRAHAM VAN
BROODDEEG.

SARA VAN
SPECULAASDEEG

dan krijgt zij Sara's. Oorspronkelijk was een Abraham een vaak levensgrote pop van brooddeeg. Sara is een veel latere toevoeging aan het gebruik. Beide zijn nu meestal van koek, 40 à 60 cm groot, geglazuurd en/of met kleren van marsepein en ogen van noten of vruchtjes. Op de maag hoort een toe-passelijk rijmpje.

Een nog weer recentere uitbreiding van de traditie is een pop van vlees met op-smuk van vet spek en kleurige groente. Slager Jan Dam uit Benningbroek vindt het mooi werk en als hij van de op-drachtgevers een beetje armslag krijgt wat het formaat betreft, kan hij zich heerlijk uitleven: de kop van biefstuk, de romp van sucadelappen, armen van rib-carbonade en benen van blinde vinken, alles in folie verpakt. Een eenvoudiger versie wordt van gehakt gemaakt.

De oorspronkelijke poppen van luxe brood- of speculaasdeeg werden vroeger veel zelf gemaakt maar tegenwoordig bestellen we ze meestal bij de plaatselij-ke bakker.

Would you like to do some traditional baking yourself, here is the recipe. For an Abraham or a Sara of about 45 cm you will need:

- 500 g self-raising flour
 - pinch salt
 - 2 tbsp mixed spices (cinnamon, nutmeg and powdered cloves in a ratio of about 2, 1, ½)
 - 250 g brown castor sugar
 - 300 g hard butter
 - 3 tbsp milk
 - 250 g almond paste (see (Vogel-vlucht 1984-4 for recipe)
 - 1 egg yolk
- For the decoration:**
- 200 g icing sugar
 - 2-3 tbsp water
 - currants, nuts, glacé cherries, cot-ton wool and ribbon, according to "taste".

Sieve flour, salt, spices and sugar into a bowl, add butter, mix and cut with one or two knives. Add milk gradually and knead quickly into firm but elastic ball.

Wrap in foil and leave overnight in cool place.

Next day you divide the mixture into two equal portions, leaving some dough for limbs or decoration. Roll the dough into two longish oval shapes of about 45 cm on a lightly floured surface. Spread almond paste on one of them, leaving the edges free. Cover with the second piece of dough, firmly press the edges.

Are you very sure of your artistic talents, then you can start modelling your man or woman straight away and let your ins-piration guide you. The less talented had better first make a drawing on grease-proof paper. A simple plan for your decoration is to cut out two hands and two clogs, stick them on the body with some egg and press almonds into the dough for nose and buttons. Now first bake your beauty in the centre of a pre-heated oven (180°C) for about 35 minutes. Place on a rack to cool com-pletely.

To prepare the icing put sugar with water into saucepan, cook over moderate heat and stirr constantly until mixture is smooth. Do not let it boil and set aside to cool briefly.

Now dress up your creation with icing outlines of sleeves, trousers or apron, heart-shaped eyes, mouth and hair for Sara, a pair of glacé cherry-eyes and a cottonwool beard for the man. Put your message on its tummy (professionals pipe it on with icing but you might prefer to write it on a piece of paper) and tie it with a ribbon. You can, of course, also make a "doll" with bread-dough. Just take an ordinary white-bread-recipe and enrich it with 75 g margarine per 500 g dough.

EEN NAAR HISTORISCH VOORBEELD
VAN BROODDEEG GEBAKKEN
ABRAHAM. MUSEUM
"DE POORTWACHTER".

Your Holland Gateway Promotions Office has great pleasure in announcing ...

GROUP DEPARTURES TO AMSTERDAM WITH EVEN MORE OPPORTUNITIES TO SAVE UP TO \$500.00!

All departures feature direct travel to Amsterdam with KLM by s-t-r-e-t-c-h-e-d upper deck Boeing 747 jumbo jet and you can now save \$500 right through the peak months of May, June, July and August!

Return domestic air fares between Adelaide/Melbourne and Brisbane/Sydney are included in all our special group fares, plus special rebates are available for children under 12 years of age. You also have up to a year to complete the return journey on the KLM flight of your choice and even include a stopover on the way home in colourful, exotic Sri Lanka!

Group departures on Fridays	Official Fare	Our Low Group Fare	Your Saving
11 APRIL 86 (SOLD OUT)	\$2243	\$1768	\$475
18 APRIL 86	\$2243	\$1768	\$475
25 APRIL 86 (SOLD OUT)	\$2243	\$1768	\$475
02 MAY 86 (SOLD OUT)	\$2355	\$1855	\$500
09 MAY 86	\$2355	\$1855	\$500
16 MAY 86	\$2355	\$1855	\$500
30 MAY 86	\$2355	\$1855	\$500
06 JUNE 86	\$2355	\$1855	\$500
13 JUNE 86	\$2355	\$1855	\$500
20 JUNE 86	\$2355	\$1855	\$500
27 JUNE 86	\$2355	\$1855	\$500
04 JULY 86	\$2355	\$1855	\$500
11 JULY 86	\$2355	\$1855	\$500
25 JULY 86	\$2355	\$1855	\$500
01 AUGUST 86	\$2355	\$1855	\$500
08 AUGUST 86	\$2355	\$1855	\$500
22 AUGUST 86	\$2355	\$1855	\$500
05 SEPTEMBER 86	\$2243	\$1768	\$475
19 SEPTEMBER 86	\$2243	\$1768	\$475
03 OCTOBER 86	\$2017	\$1592	\$425
17 OCTOBER 86	\$2017	\$1592	\$425
31 OCTOBER 86	\$2017	\$1592	\$425
14 NOVEMBER 86	\$2017	\$1592	\$425
28 NOVEMBER 86	\$2017	\$1592	\$425
05 DECEMBER 86	\$2130	\$1680	\$450
19 DECEMBER 86	\$2355	\$1855	\$500
26 DECEMBER 86	\$2130	\$1680	\$450

GATEWAY PROMOTIONS

STOP PRESS

SPECIAL OFFER!

**Book and pay for your trip by 31 May 1986
and take advantage of our special offer to travel to
Holland from as little as \$1269 and save up to
\$800 off the regular air fare!**

DEPART

October or November – \$1269
September – \$1439
May to August and
December – \$1599

RETURN AIR FARE

These special group fares are only available from your local Holland Gateway Promotions office:

NSW – Wim Drayer	Tip Top Travel, 1st fl, 82 Alexander St. Crows Nest 2065. (TARB B1481) Phone 438 2711 (Sydney Area) 008-42 6681 (NSW & ACT – Toll Free)
QLD – Tom Schoon	Coronet Travel, 435 Ipswich Rd, Annerley 4103. Phone (07) 848 0477
S.A. – Sieny Grothauzen	Dependable Travel's Holland International S.A., 3rd fl, Miller Anderson Bldg. 16 Hindley St. Adelaide 5000. Phone (08) 51 4002.
VIC. – Bob van Angeren	Angeren Travel, 11 Cleeland St. Dandenong 3175. Phone (03) 791 3966
VIC. – Case Muskens	MB Travel, 8 Whitehorse Rd. Ringwood 3134. Phone (03) 879 4044.

Name: _____

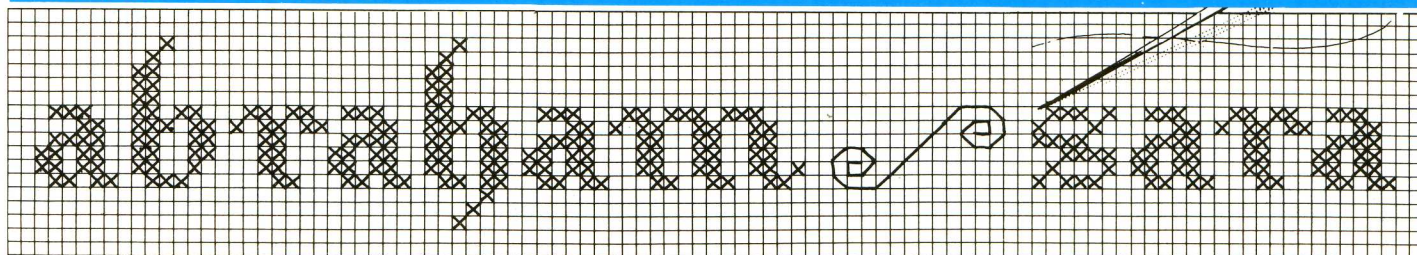
Address: _____

City: _____

Postcode: _____ Phone: _____

Preferred departure date: _____

Please forward this coupon to the Holland Gateway Promotions office in your State.

Hebt u een toekomstige vijftigjarige op het oog die met een deegpop misschien niet zo blij zal zijn, maak dan eens een Sara of een Abraham van stof.

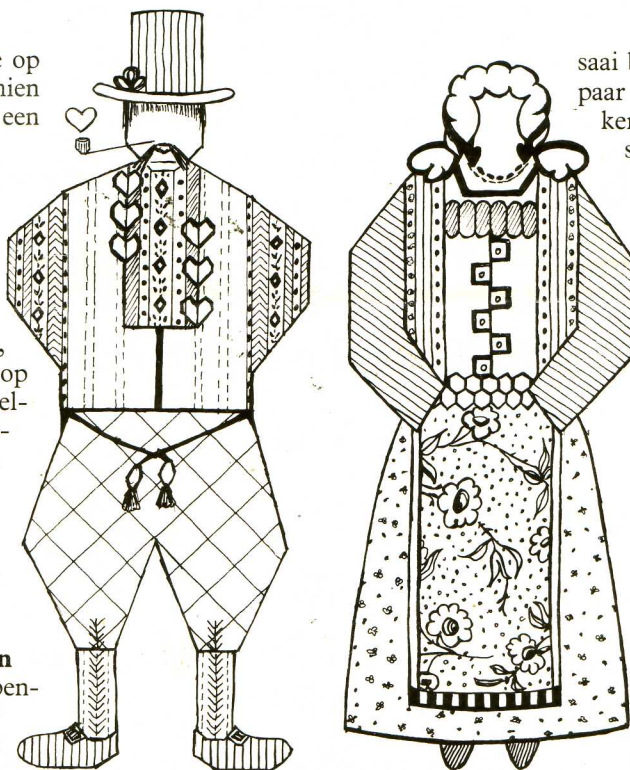
Vele mogelijkheden

Hiernaast vindt u als basis-idee twee figuurtjes in oud-Hollands kostuum. Bepaal eerst de techniek waarin u uw Sara of Abraham wilt uitvoeren: tapisseriewerk, kruis-, ster- en stiksteek (op de wijze waarop we de klederdrachttegels in Vogelvlucht 1984-1 naborduurden), in lapjeswerk of met vilt. Aan de hand van de gekozen techniek stelt u de gewenste grootte vast en vergroot dan de basistekening op de manier zoals die in ons vorige nummer werd beschreven.

De lappenmand als inspiratiebron

Bij mij kwam de inspiratie uit de lappenmand. Ik viel op hardroze voor Sara's achtergrond, zocht daarbij gebloemde katoentjes voor rok en schort, koos helder blauw als contrastkleur en knipte daar de mouwen, het lijfje en de muiltjes van.

Datzelfde blauw in gordijnstof kreeg Abraham als achtergrond, zijn hoed,

broek en schoenen deden het goed in heel fijn ribfluweel, voor kousen, jak en hemd was zwart/witte folklorestof geschikt.

Werkwijze

Kiest u ook voor opgenaaide lapjes en hebt u op papier een der echtelieden tot het geschikte formaat uitvergroot (bij mij werden ze 25 cm hoog), leg dan carbon en nog een stuk papier onder de tekening en trek alle lijnen na. Knip alle kledingstukken uit, speld ze op de gekozen stofjes en knip ze na. Die lapjes speldt u dan weer op de achtergrondstof en naait ze zo onzichtbaar mogelijk vast. Omzomen is op deze schaal vrijwel ondoenlijk en ook niet nodig want als alles op zijn plaats zit, gaan we het geheel nog met borduursteken opwerken. Ga hierbij naar eigen smaak en inzicht te werk. Ontbreekt een bepaalde kleur in Sara's rok of schort, borduur er dan bloemen in die kleur op. Vindt u een gestreept of geruit jakje leuk en had u alleen maar effen stof, breng de structuur dan met spijtsijde aan.

Zo vond ik b.v. Sara's rok er een beetje

saai bijhangen en gaf er daarom met een paar rijen ongeordende open kettingsteken aan één kant wat zwier aan. Een stukje wit kant vouwde en plooidde ik net zolang tot het op een muts leek, hetzelfde kantje werd langs de hals vastgenaaid. Twee hartvormige kraaltjes deden het goed als "oorijzers" en met stiksteekjes werd ten slotte nog een halsketting aangeduid.

Bij Abraham gaan we iets ingetogener te werk. Voor hem geen bandjes en kantjes maar wel een roze snor, in stiksteek roze hartjes langs zijn frontje en een kokarde op zijn hoge hoed. In dezelfde kleur een versiering langs zijn mouwen, natuurlijk in de boerenhemdensteek, stiksteken voor haar en gelaatsvorm en een dikkere, losjes geknoopte draad met zilveren kraaltjes aan de uiteinden als sjerp. Weer in stiksteken ribbels op de kousen, een gesp op de stevige stappers en een wit pijpje in de mond, zo mag Abraham er best wezen, vindt u ook niet?

